

dens man derimod kunde sige, at der for de Laan Anstalten har indeftaaende i faste Eiendomme til over 4 pCt., altid var en Mulighed for en Opfigelse, ved hvilken i alt Fald enkelte af Debitorerne kunde føle sig brøstholdne. Her kan det derimod kun være til Debitorernes Gavn at vedtage den Bestemmelse, som her foreslaas. Det er ikke ubetydelige Summer, det her dreier sig om. De Laan, Anstalten har udestaaende til $4\frac{1}{2}$ pCt. eller derover, beløbe sig til mellem 5 og $5\frac{1}{2}$ Million Kr. fordelte paa et meget stort Antal Kommuner, hvoraf ogsaa en Del Landkommuner. Der er ogsaa Laan, hvis Vilkaar berøre store Gænes Interesser, f. Ex. det til Horsens-Suelsminde-Banen, hvor jo de interesserede Kommuner ere Garanter, og hvortil i det Hele store offentlige Interesser knytte sig. — Vi have altsaa ikke Tvivl om, at Vedtagelsen af en Bestemmelse som denne i Virkeligheden kommer til at gavne i langt videre Kredse end den tilsvarende af Landstinget vedtagne Bestemmelse med Hensyn til Laan i faste Eiendomme. — Jeg behøver vel ikke at minde om, at Udvalgets Flertal i sit Forslag selvfolgelig er gaaet ud fra den Betragtning, som gjennem Ordføreren blev præciseret ved 3die Behandling her, at man ikke har grebet ind i nogen selvstændig Institutions Virksomhed. Havde man opfattet det saaledes, da vilde man ikke have foreslaaet denne Bestemmelse, ikke have givet saa revolutionært et Præcedents, som det maa siges at være, at Statsmagten griber ind i uafhængige Institutioners Virksomhed og paa egen Haand opløser og omformer dens Kontrakter. Naar man har stillet det her omhandlede Forslag, saa er det netop, fordi man mener, at Anstalten ikke er nogen saadan selvstændig Institution, men er en Anstalt, over hvis Formue og hele Virksomhed Statsmagten har fuld og uindskrænket Raadighed, saa at den ogsaa i sin Laanvirksomhed maa betragtes som afhængig af Staten. Naar man derfor fra Anstaltens Side giver Afkald paa en Ret, man har overfor Kommuner og Andre, der have kontraheret med den om uopsigelige Laan, saa er det kun Staten, der giver Afkald paa en Fordel, den har overfor disse, og det maa være fuldt ud berettiget. Det er ogsaa min, og jeg tror Udvalgets Flertals Overbevisning, at Anstalten i Virkeligheden vil vinde ved denne Foranstaltning. Ganske vist vil den pekuniært lide et Tab derved, som jeg tror kan kapitaliseres til ca. $\frac{1}{2}$ Mill. Kr., men den vil paa anden Maade vinde. Anstaltens Bestyrelse har gjennem sin Ledelse af den hele Virksomhed med Rette erhvervet sig et saare godt Omdømme, og

det er paa ingen Maade ligeagtlydigt, om en Institution som denne, der paa saa mange praktiske Omraader kommer i Berøring med Folk, har et virkelig godt Navn eller ei. Nu kunde det paa ingen Maade falde mig ind at sige, at der skulde være noget Graberende i det Forhold. Anstalten har udvist ved at ublaane sine Kapitaler til den høieste Rente, den kunde faae, det mener jeg paa ingen Maade, jeg vil endogsaa sige, at saalænge Bestyrelsen ikke er under nogen Tvang i saa Henseende, saa er den pligtig til at faae saa Meget som muligt ud af Kapitalerne, man kunde i alt Fald gjøre en saadan Opfattelse gjældende; men saa meget er under alle Omstændigheder sikkert, at Beholdelsen af den høiere Rente vilde i mange Kredse stille Anstalten i et noget ubiøst Lys og at, naar vi ved at vedtage en Bestemmelse som den her foreslaaede supplere den af Landstinget vedtagne, og saaledes sandsynligvis i det Hele bringer Anstaltens Renter af de Laan, den nu har udestaaende hos Kommuner eller mod Kommuners Garanti, ned til 4 pCt., vil det Sidste, som muligt kunde bevirke et mindre venligt Forhold mellem Anstalten og Publikum, bortfalde, hvorved dens hele Virksomhed ganske sikkert vil vinde overordentlig betydeligt. Jeg skal med disse Ord anbefale det høie Thing at vedtage det af Udvalgets Flertal stillede Endringsforslag til § 19.

Finansministeren (Estrup): Efter mine tidligere Udtalelser vil det erede Thing ikke være blind for, at jeg helst havde modtaget Lovforslaget fra Rigsdagen uden nogen § 19. Den Tilføining til § 19, som er foreslaaet nu af Flertallet i det erede Udvalg, vil ikke hindre mig i at modtage Lovforslaget, og jeg kan endogsaa gaa videre og sige, at jeg finder, at naar man har vedtaget Loven med den § 19, der nu er, da er det i god Overensstemmelse dermed, at man ogsaa vil foretage denne Tilføining dertil. Jeg ser ikke rettere, end at naar man har anset det for rigtigst at bestemme en Medsættelse af Prioritetsrenten overfor Private, er det fuldt saa forsvareligt at give Kommunerne som Debitorer Leilighed til indenfor en kort Frist at forhandle paany med Anstalten om deres Laan, skjøndt de ere uopsigelige, og eventuelt opfige dem, naar de ikke kunne enes med Anstalten om forandrede Laanvilkkaar. Altsaa jeg havde ønsket, at Loven var blevet vedtaget af Rigsdagen uden nogen § 19, men jeg kan modtage Loven med § 19 med den Tilføielse, som er foreslaaet af Udvalgets Flertal.